

بررسی نقش حضرت نوح در تمدن سازی الهی و اقدامات ایشان در دوران رسالتشان

نقش حضرت نوح در تمدن سازی الهی چه بود و ایشان برای تشکیل امت چه تلاش‌هایی کردند؟

حضرت نوح اولین پیامبر اولوالعزم بودند. تفاوت ایشان با سایر پیامبران اولوالعزم آن بود که پیش از ایشان شریعت ویژه و مخصوصی وجود نداشت و مجموعه‌ای از دستورالعمل‌ها، قوانین و احکام در اختیار بشر قرار نگرفته بود. ایشان زمانی به پیامبری مبعوث شدند که عقلانیت بشر تا حد معقولی تکامل پیدا کرده بود و به وجود شریعت و رسالت احساس نیاز می‌شد.

بت‌پرستی در زمان حضرت نوح بسیار رواج یافته، فساد گسترش یافته و فاصله طبقاتی به بی‌عدالتی بسیار منجر شده بود. در چنین شرایطی حضرت نوح با شریعت مخصوص و کتاب ویژه خود به نجات مردم بر مبنای دعوت به توحید و یکتاپرستی مامور شدند. شریعت ایشان نام خاصی ندارد، اما کتاب ایشان به «کتاب نوح» معروف است.

قوم حضرت نوح در گمراهی غرق شده بودند و به عقاید خرافی و باطلشان بسیار پافشاری می‌کردند. آنها چنان در انحرافشان لجوج بودند که حضرت را به فرزندانشان نشان داده و آنها را از همراهی ایشان بر حذر می‌داشتند. قوم حضرت ایشان را مجنون می‌خواندند و برای نشنیدن صدای حق ایشان انگشت بر گوش می‌فشرده و لباسشان را به صورت می‌انداختند، تا حضرت را نبینند و صدای ایشان را نشنوند. قوم حضرت فقط به آزار روانی ایشان بسنده نمی‌کردند، بلکه در شکنجه جسمانی ایشان هم کوتاهی نمی‌کردند. حضرت بارها از قومشان کتک خوردند و از شدت آسیب و ضربه بیهوش شدند، اما همچنان دست از هدایت و ارشاد قومشان برنداشتند^۱.

اگرچه ایشان نتوانستند تمدنی الهی تشکیل بدهند، اما معماری پایه‌های ابتدایی و مقدمات ساخت امت‌ها و تمدن‌های الهی توسط حضرت نوح صورت گرفت. نقش حضرت نوح در تمدن سازی نقشی کلیدی و پایه‌ای بود، زیرا شریعت و هدایت برای مردمانی آورده شد که شدیداً در مقابل هدایت مقاومت می‌کردند و دچار

^۱ جویری، محمد، کلیات قصص الانبیاء، تهران، اسلامیه، ۱۳۸۴ شمسی، ص ۴۶

فسق جمعی بودند. برای شناخت بهتر نقش حضرت نوح در تمدن سازی و درک درس‌های آموزنده و تمدن‌ساز حیات حضرت نوح برای نقش‌آفرینی در ساخت تمدن نوین الهی جهانی، در ادامه مقاله با ما همراه باشید.

مروری بر حوادث مهم عصر حضرت نوح

برای درک بهتر نقش حضرت نوح در تمدن سازی لازم است قدری با وقایع دوران حیات ایشان آشنا شویم. حضرت نوح حدود ۹۰۰ سال در میان قومشان با صبر، تلاش و مجاهدت به هدایت مردم مشغول بودند^۲، اما فقط حدود ۸۰ نفر دعوت ایشان را پذیرفتند و پیرو ایشان شدند. حضرت برای هدایت قومشان بسیار گریستند و ناله کردند، تقریباً به ازای هر ۱۲ سال تلاش و دعوت ایشان یک نفر به حضرت ملحق شد، به همین علت ایشان را «نوح» یعنی بسیار نوحه‌گر و ارشادکننده نامیدند. ثروتمندان قومشان هم مدام حضرت را تحقیر می‌کردند و خطاب به ایشان می‌گفتند، تو بشری مثل ما هستی و جز اراذل ساده‌لوح کسی از تو پیروی نمی‌کند. آنها همواره حضرت را دروغگو می‌خواندند و علیه ایشان توطئه می‌کردند.

قوم حضرت نوح یکی از ابتدایی‌ترین اجتماعات اولیه بشری در زمین بودند که به صورت گروهی زندگی می‌کردند. متأسفانه آنها بنیان‌گذار کفر گروهی و فسق اجتماعی روی زمین بودند که چنان در عنادشان پیش رفتند و پافشاری کردند که خودشان از سر کفر و باور نداشتن سخنان پیامبرشان از او درخواست عذاب الهی کردند^۳. از معروف‌ترین عذاب‌های الهی عذابی بود که خدا بر قوم حضرت نوح نازل کرد. شدت عذاب چنان بود که خدا در قرآن هم به شگفت‌انگیز بودن آن اشاره کرده است. در مورد چگونگی عذاب قوم حضرت نوح اختلاف نظرهایی وجود دارد و در منابع مختلف و اقوام و ملت‌های گوناگون هم به آن اشاره شده است. وقتی خدا پس از قرن‌ها صبر و مجاهدت حضرت نوح برای هدایت مردم به ایشان وحی کرد که قوم ایشان هرگز ایمان نمی‌آورند^۴، حضرت قومشان را نفرین کردند و از خدا خواستند که هیچ کافری را بر زمین زنده

^۲ عنکبوت: آیه ۱۴/ نوح: آیه ۲۳

^۳ نجم: آیه ۵۲/ الذاریات: آیه ۴۶/ هود: آیه ۳۲

^۴ هود: آیه ۳۶

نگذارد.^۵ در مجمع البیان آورده شده که تا چهل سال در اثر نفرین ایشان نوزادی متولد نشد و قحطی به همه جا رسید.^۶ حضرت از مردم خواستند که توبه کنند و به خدا ایمان بیاورند، اما آنها همچنان لجابت کردند^۷ و خدا هم برای آنها طوفانی مهیب و ترسناک فرستاد. پس از آنکه حضرت نوح قومشان را نفرین کردند، خدا به ایشان دستور داد که یک کشتی بسازند.^۸ حضرت هم چندین سال مطابق دستور خدا به ساخت یک کشتی هفت طبقه در مکان فعلی مسجد کوفه مشغول بودند.^۹ حضرت همواره مورد توهین و تمسخر مردم در مورد ساخت کشتی، آن هم در بیابانی بدون آب قرار می گرفتند، آنها حتی شبانه زحمت های ایشان را به باد می دادند و کشتی را تخریب می کردند، اما با همراهی و دستورات خداوند کار سرانجام گرفت و ساخت کشتی به اتمام رسید.^{۱۰} حضرت پس از اتمام ساخت کشتی به همراه ۸۰ نفر از مؤمنان سوار کشتی شدند، ایشان همچنین یک جفت از هر نوع حیوان و همچنین مقداری بذر گیاه و نهال را همراه خود به کشتی سوار کردند.^{۱۱} بالآخره زمان عذاب رسید، آب از تنور جوشید و طوفانی عظیم و عالم گیر به راه افتاد و زمین به زیر آب رفت. همه کافران حتی کنعان پسر حضرت نوح در آب غرق شدند و نهایتاً کشتی بر کوه جودی پهلو گرفت.^{۱۲}

نقش حضرت نوح در تمدن سازی الهی

متأسفانه بسیاری از مردم در مطالعه تاریخ یا داستان ها و حوادث قرآنی درگیر وقایع داستان می شوند و از درس ها و پیام های آن واقعه یا داستان غافل می مانند. حوادث تاریخ و داستان های قرآنی برای بیدار کردن

^۵ نوح: آیه ۲۶

^۶ طبرسی، فضل بن حسن، مجمع البیان فی تفسیر القرآن، بیروت، دارالمعرفة، ۱۴۱۵ قمری، جلد ۱۰، ص ۱۳۹ و ۱۴۰

^۷ همان، ص ۱۳۱

^۸ هود: آیه ۳۷

^۹ مجلسی، محمدباقر، بحار الأنوار الجامعة لدرر الأخبار الأئمة الأطهار علیهم السلام، بیروت، دار احیاء التراث العربی، ج ۱۱، ص ۳۳۵

^{۱۰} دمیری، محمد بن موسی، حیاة الحيوان الکبری، بیروت، دارالکتب العلمیة، ج ۲، ص ۴۱۵/ مجلسی، محمدباقر، بحار الأنوار الجامعة لدرر الأخبار الأئمة الأطهار علیهم السلام، بیروت، دار احیاء التراث العربی، ج ۶۵، ص ۴۱۵

^{۱۱} هود: آیه ۴۰/ تویسرکانی، محمد نبی بن احمد، لئالی الأخبار، قم، العلامة، ۱۴۱۳، ج ۵، ص ۴۵۴

^{۱۲} هود: آیه ۴۴

وجدان‌ها و مشخص کردن نقش و مأموریت هر انسان در سرنوشت خودش و تمام مردم است، نه آنکه صرفاً داستانی را به عنوان قصه شبانه بخوانیم و در خوابی راحت و بی دغدغه غرق شویم. پیش‌تر از آنکه از نقش حضرت نوح در تمدن سازی الهی بگوییم، از نقش شریعت در تشکیل امت گفتیم، گفتیم که اگر جامعه دارای مجموعه‌ای از احکام، قوانین و دستورات الهی در قالب شریعت نباشد، امکان حیات الهی و زیست انسانی ندارد. امت حضرت نوح هم ابتدایی‌ترین جامعه‌ای بود که مسئولیت خطیر تفهیم و آموزش شریعت‌پذیری به آنها به عهده حضرت نوح بود. نقش حضرت نوح در تمدن سازی جوری بود که ایشان مأمور به پایه‌ریزی پی و شالوده فرهنگ توحیدی و پذیرش احکام و شریعت در بطن جامعه‌ای بودند که از لجوج‌ترین جوامع و اقوام به حساب می‌آمدند. عمل ایشان به عنوان اولین قدم‌ها در تلاش برای ساخت تمدنی الهی بسیار سخت و ستودنی بود. نکته مهم آن است که شریعت ایشان منطبق با ساختار ذهنی و اجتماعی ابتدایی مردم همان زمان بود و اصلاً معیارها و شرایط لازم برای ساختن و برپایی آن تمدن الهی مورد نظر خدا را نداشت. این شریعت ساده و ابتدایی نیاز داشت که سال‌های طولانی توسط پیامبران بعدی تکمیل و بالغ شود. اما حرکت ایشان نقطه شروع خط سیر تمدن موعود الهی بود، سرآغازی که شناخت و درک آن برای مشتاقان فهم تمدن‌سازی الهی لازم است.

در داستان حضرت نوح و بررسی نقش حضرت نوح در تمدن سازی نکات و درس‌های مهمی نهفته است که می‌تواند چراغ راه کسانی شود که می‌خواهند، خود را در ساخت تمدن الهی موعود جهانی شریک کرده و در برقراری دولت کریمه آخرالزمانی نقش‌آفرینی کنند. بعضی نکات مهم عبارتند از:

• فهم آینده و آینده‌باوری

نقش حضرت نوح در تمدن سازی با سایر پیامبران تفاوت‌هایی داشت. ایشان به خوبی می‌دانستند که با توجه به شرایط موجود، امکان برپایی تمدن الهی قابل قبولی وجود ندارد، اما نکته مهمی که توان و انگیزه حرکت ایشان و پیروانشان را ایجاد می‌کرد، فهم آینده و آینده‌باوری ایشان بود. حضرت نوح سال‌ها رنج هدایت، تحقیر، تمسخر، تنهایی، ساخت کشتی و ... را به امید برداشتن قدمی در مسیر ساخت آینده‌ای روشن برای انسان تحمل می‌کردند. ایشان با علم قلبی به آنکه نبردی بین خیر و شر از ابتدای خلقت انسان

تا روز ظهور منجی موعود برپاست و از آن روز تا روز ظهور منجی، همه کسانی که در جبهه توحید علیه کفر می‌جنگند در یک جبهه و سرباز یک سپاهند، برای آینده‌ای دور تلاش می‌کردند.

• لزوم وجود پیروانی صالح، مطیع و مؤمن به پیامبر، امام و فرمانده

در این داستان شگرف نه تنها نقش حضرت نوح به عنوان پیامبر الهی و رهبری متخصص قابل تأمل است، بلکه اقدام پیروان محدود حضرت هم بسیار جای تحلیل و بررسی دارد. در تشکیل امت الهی به همان اندازه که وجود رهبری متخصص و معصوم لازم است، وجود پیروانی صالح و مطیع هم ضروریست. پیروانی که قلباً به رهبرشان اعتماد کرده و تمام‌قد از جهت فکری و عملی در اختیار رهبر الهی خودشان باشند. ساخت کشتی در بیابانی خشک مضحک به نظر می‌رسید، اما این موضوع محل آزمونی بزرگ برای ایمان و اعتماد پیروان حضرت بود.

به طور کلی مسیر تمدن‌سازی الهی مسیری پر فراز و نشیب است که تمام کسانی که ادعای باور به این مسیر را دارند، باید آزمون‌ها و ابتلاهای بسیاری از سر بگذرانند، تا نهایتاً مشخص شود که صلاحیت ثبت شدن نامشان در جبهه توحید وجود دارد یا خیر.

• معجزه‌محور نبودن مسیر تمدن‌سازی الهی

نکته طلایی تمام مسیر تمدن‌سازی الهی آن است که این مسیر بر محور رخ دادن معجزه‌ها طی نمی‌شود، زیرا خدا می‌خواهد این حرکت مقدس توسط خود انسان‌ها صورت بگیرد، اما معجزه‌های الهی پس از اثبات صدق نیت، کلام و عمل صالحان تمدن‌ساز شامل حال آنها می‌شود، درست مثل زمانی که کشتی حضرت در اوج ناباوری میان سیلی که زمین و اهلش را در خود بلعیده بود، روی کوهی پهلوی گرفت و موحدان را از خشم خدا و نابودی نجات داد، سپس حیات انسان توسط آنها ادامه یافت.

• سنخیت و تشابه قلب پیروان با رهبران الهی تمدن‌سازشان

سنخیت بین رهبر و پیروانش در مسیر تمدن‌سازی الهی از مهم‌ترین واجبات این مسیر پر پیچ و خم است. فقط کسانی می‌توانند، این مسیر را به سلامت طی کنند و عضوی از حزب خدا و تمدن‌سازان الهی شوند که قلب و نفس آنها به شباهت و سنخیت قابل قبولی با امام و رهبرشان رسیده باشند. در غیر این صورت از

قافله عقب مانده و از کشتی نجات تمدن الهی بی نصیب می مانند، درست مثل واقعه ای که در مسیر ایفای نقش حضرت نوح در تمدن سازی رخ داد، پسر حضرت نوح «کنعان» با وجود شفاعت پدر پیامبرش چون سنخیت قلبی با ایشان نداشت، نتوانست از عذاب نجات پیدا کند و در طوفان نابود شد.

Mentazer Mentazer

Mentazer Mentazer

Mentazer Mentazer

Mentazer Mentazer

Mentazer Mentazer

Mentazer Mentazer